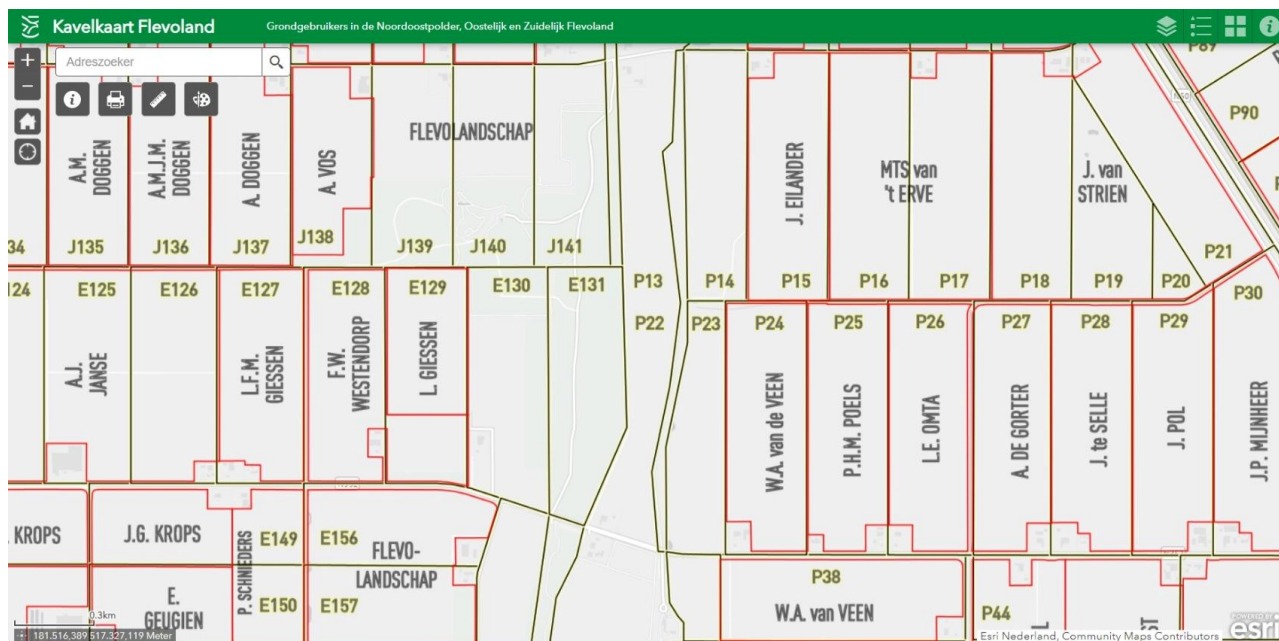


Noodlandingen vier Messerschmitts Bf 109

Kavel P22 en omgeving

Schokkerringweg 25, Schokland



Verslag van noodlandingen van vier Messerschmitts Bf 109

van eskaderleider Heinrich Sanneman

18 oktober 1943



Een Messerschmitt Bf 109 (Bron: wikipedia)

De noodlandingen van vier (eenpersoons) Messerschmitts op en nabij Schokland.

Kavel P22 en omgeving ter hoogte van Schokkerringweg 25, Schokland

Hauptmann (kapitein) Heinrich Sanneman was leider van een eskader van vier Messerschmitts. Als onderdeel van totaal zestien toestellen was zijn eskader op 18 oktober 1943 om 12.45 uur opgestegen van het door de Duitsers in gebruik genomen vliegveld Schiphol. Doel van de missie was het onderscheppen van boven de Waddenzee verwachte geallieerde bommenwerpers op weg naar doelen in Duitsland.

Bemanning

Naam	Rang	Toestel	Luchtmacht	Leeftijd
Heinrich Sanneman	Hauptmann	Messerschmitt Bf 109-G6	Luftwaffe	25 jaar
Helmut Noteman	Feldwebel	Messerschmitt Bf 109-G5	Luftwaffe	
Hugo Lucks	Unteroffizier	Messerschmitt Bf 109-G5	Luftwaffe	22 jaar
?	?	Messerschmitt Bf 109-G5	Luftwaffe	

Die dag lag er een dik wolkendek/ laaghangende mist over een groot deel van Noord-Nederland. Dat was op zich geen probleem, want er kon worden opgestegen en boven de wolkenlaag was het zicht goed. De vliegtuigen zouden op de terugweg vanwege hun beperkte opslagcapaciteit voor brandstof wellicht moeten bijtanken op luchtmachtbasis Leeuwarden. Als de mist daar tegen die tijd dan nog hing was er echter wel een probleem: landen in de mist was erg risicovol, zo niet onmogelijk. En dan?

Ondanks veel spuurwerk boven zee werd geen bommenwerper aangetroffen, ze kwamen niet. De Messerschmitts van Hauptmann Sanneman vingen dan ook onverrichter zake de terugreis aan. Wat al gevreesd werd gebeurde toen: op Fliegerhorst Leeuwarden kon niet worden geland en de brandstoftanks raakten al leger en leger. Besloten werd door te vliegen in zuidelijke richting in de hoop toch ergens te kunnen landen. Was dit niet mogelijk dan kon er altijd nog ‘gesprongen’ worden, maar dat was wel de laatste te kiezen optie, omdat de jachtvliegtuigen dan immers ergens zouden crashen.

Blijkbaar werd daarom toch voor een noodlanding gekozen. Voorstelbaar is dat het vlakke en lege landschap van Noordoostpolder daarvoor de reden was: daar had een noodlanding een kans van slagen. Het risico op een ongeval bij een duik door de mist moest dan maar op de koop toe worden genomen. De noodlandingen vonden tussen 13.30 uur en 14.30 uur plaats.

Sanneman had zijn landingsgestel uitgedaan, maar het ging mis: het toestel sloeg over de kop toen het op een weiland op Schokland de grond raakte. Hauptmann Sanneman overleefde echter, sterker nog, hij kwam met behulp van enkele landarbeiders ongeschonden uit het wrak. De andere vliegeniers gebruikten het landingsgestel niet: zij maakten vlakbij een buiklanding (aanpalend westelijk van Schokland, omgeving Keileemweg). Ook zij overleefden. Hun toestellen raakten veel minder beschadigd en werden later – na reparatie -- hergebruikt.

Datum	: 1943-10-18	Datum	: 1943-10-18
Plaats	: Schockland	Plaats	: Schockland
Type	: Bf 109 G6	Type	: Bf 109 G5
Nummer	: 18802	Nummer	: 15946
Staffel	: 5./JG3	Staffel	: 5./JG3
Oorzaak	: Notlanding inf. brennstoffmangel	Oorzaak	: Notlanding inf. brennstoffmangel
%	: 70	%	: 30
Datum	: 1943-10-18	Datum	: 1943-10-18
Plaats	: Schockland	Plaats	: Schockland
Type	: Bf 109 G5	Type	: Nf 109 G5
Nummer	: 15955	Nummer	: 15724
Staffel	: 5./JG3	Staffel	: 5./JG3
Oorzaak	: Notlanding inf. brennstoffmangel	Oorzaak	: Notlanding inf. brennstoffmangel
%	: 30	%	: 30

Enkele gegevens over de toestellen (het percentage betreft de mate van beschadiging van het toestel)

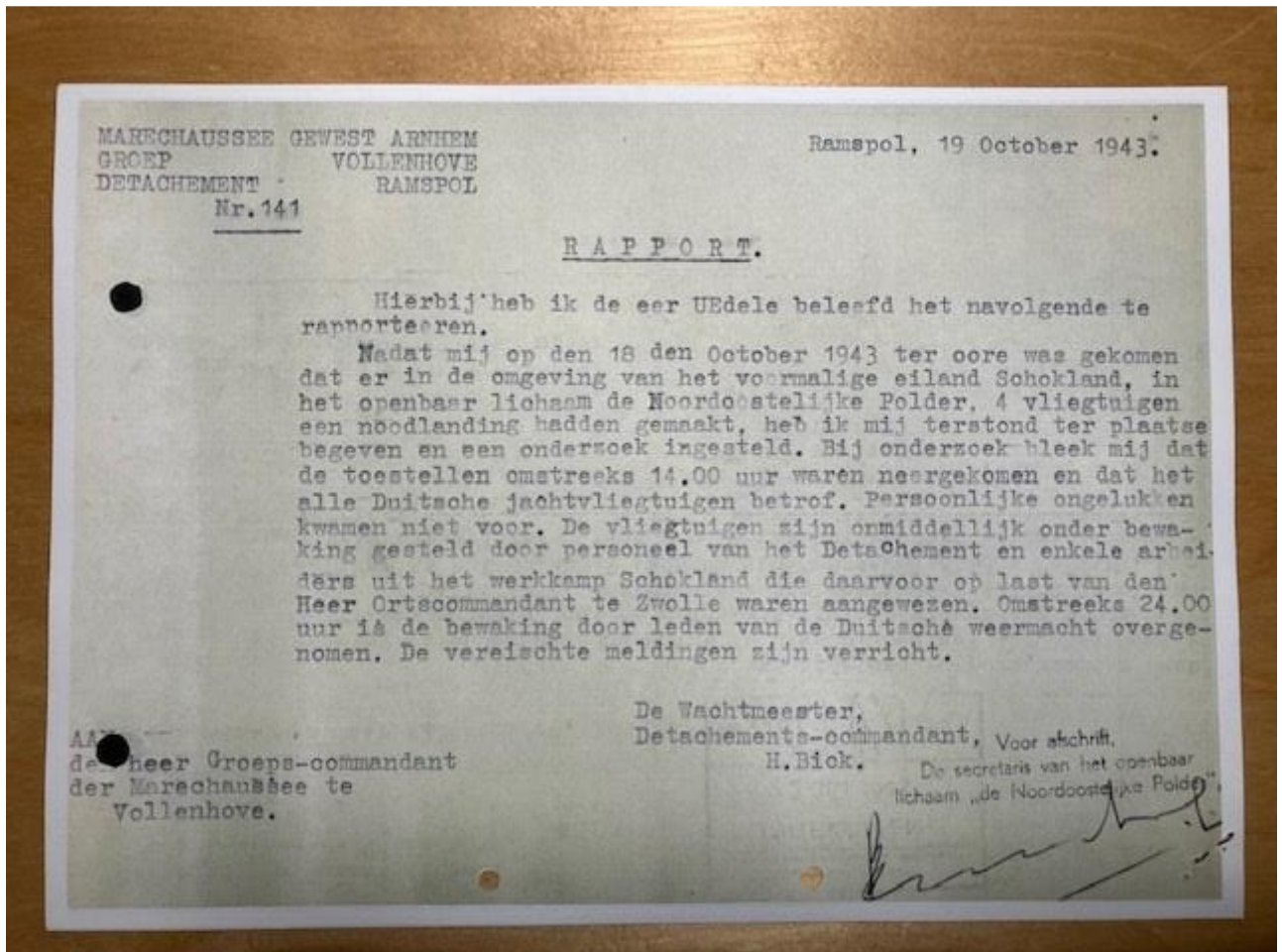
Ooggetuigenverslag van Adriaan Vermuë

Adriaan Vermuë was die dag samen met een aantal collega’s werkzaam op de noordpunt van Schokland. Hieronder een stuk uit een brief van hem van 24 oktober 1943 met een verslag van wat hij zag, meemaakte en hoe Hauptmann Sanneman uit het vliegtuig gehaald werd.

“Maandag jl. zijn er in de polder 5 Duitse jagers geland, waarom dat weet ik ook niet. Er wordt wel gezegd dat het sabotage is van die piloten maar het ware hoor je toch niet. De eerste die landde kwam ongeveer 300 m van mij af op de grond, dus aardig dichtbij, ik schrok er tenminste wel van. Eerst deed hij zijn landingsgestel los een eindje voor me en toen zakte hij steeds lager vlak over me heen en 300 m verder raakte het landingsgestel de grond en meteen vloog hij over de kop maar niet in brand. Ik heb mijn paarden zo maar laten staan en ik ben er heengelopen. Ik was zowat de eerste er bij. De piloot zat zowat in de knoop in zijn toestel en wij hebben hem er met een man of 5 met zitplaats en al uitgetrokken. Hij mankeerde niks, alleen had hij een kleur als een pompoen. Het was de commandant nog wel een knulletje van 21 jaar oud. De anderen waren intussen ook geland met het landingsgestel dicht en dat ging beter, ze gleden netjes met hun buik over de grond. Allemaal vlakbij.”

Sanneman kwam bij Adriaan Vermuë wellicht over als een knulletje dat 21 jaar was, maar hij was 25 jaar en wel Hauptmann (Kapitein) van een eskader Messerschmitts (red.); Bron van dit ooggetuigenverslag: flevolandergoed.nl

Even voor 13.45 uur vond er iets ten oosten van Urk ook een noodlanding van een Messerschmitt plaats (het vijfde toestel, dat ook Adriaan Vermuë in zijn brief vermeldt). Dat toestel maakte ook onderdeel uit van de eerdergenoemde zestien jachtvliegtuigen die voor de onderscheppingsmissie van Schiphol waren opgestegen. Piloot was Fahnenjunker-Feldwebel Gerhard Thyben. Ook hij kwam ongeschonden uit zijn vliegtuig. Zie hiervoor paal 12.



Rapport van wachtmeester en detachements-commandant H. Bick

Bronnen: teunispats.nl; flevolanderfgoed.nl; nopinoorlogstijd.nl; gemeente Noordoostpolder, dossier 527 Neergestorte vliegtuigen, Noodlanding 4 Duitse jagers; wikipedia; Kavelkaart Flevoland van Provincie Flevoland
Bewerking: Stichting Canon De Noordoostpolder
Publicatie: januari 2024